

میراث

کشف زن ۳۲۰۰ساله در بابل

محوطه‌ای در روستای کامیکلا از توابع بخش بندپی غربی بابل استان مازندران که اسکلت ۳۲۰۰ساله زن دوران آهن در آن پیدا شده، یکی از غنی‌ترین گورستان‌های عصر آهن ایران است.
دانشیار گروه باستان‌شناسی دانشگاه تهران با اعلام این خبر به همشهری گفت: «قدمت این محوطه هر ۳۲۰۰دوره عصر آهن یک، ۲و ۳را در برمی‌گیرد، اما متأسفانه بخش زیادی از این گورستان که قدمت آن به قبل از دوران هخامنشی برمی‌گردد، از نسوی حفاران غیرمجاز و سودجویان غارت شده است. خوشبختانه اسکلت ۳۲۰۰ساله زن دوران آهن به موزه بابل منتقل شده است.»
حسن فاضلی‌نشلی افزود: «کاوش در این گورستان ۲۰هکتاری انجام شد و اهالی شهر بابل برای تسهیل کار کاوش بسیار همکاری کردند.»
گروه باستان‌شناسان، کاوش خود را در ۲ منطقه «قلعه بن» و «شهنه پشت» در سال ۱۳۹۷ آغاز کردند و تا سال ۱۳۹۹ ادامه دادند که حاصل این اکتشاف، کشف ۱۶ ترانشه از گورستان بود که برای پژوهش روی تدفین انجام شد. از دیگر دستاوردهای این کاوشگران کشف ۶۱ اسکلت انسان بود که ۳۱ مورد مربوط به کاوش علمی باستان‌شناسان و مابقی از بقایای انسانی است که از حفاری‌های غیرمجاز به‌دست آمد و همه از عصر آهن است.

فاضلی‌نشلی درباره محوطه باستانی شهنه‌پشت در شهر بابل گفت: «محوطه باستانی شهنه‌پشت از نیمه دهه ۱۳۸۰ هدف حفاری‌های سودجویان آثار تاریخی قرار گرفت و بسیاری از قبور و اشیای داخل آن که قدمت هزار ساله دارد از بین رفت؛ این از حالی است که از اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی مازندران خواسته بودیم تا این محدوده را ثبت ملی کنند. از نسوی دیگر یگان میراث فرهنگی تجهیزات و امکانات کافی برای محافظت از این محوطه را نداشته و اقدامی برای جلوگیری از حفاری‌های غیرمجاز انجام نشده است.»
محوطه قلعه بن، مهر ۱۴۰۴ دوباره مورد کاوش قرار خواهد گرفت. فاضلی‌نشلی یادآور شد: «در تلاشیم تا این محوطه را از زیر خاک بیرون بیاوریم و در خشردوی پی موزه باستان‌شناسی دایر کنیم و جذب توریست داخلی و خارجی داشته باشیم».

مکت

عظیمیه کرج منطقه مورد علاقه بارزانی‌ها

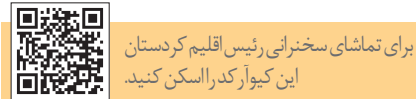
محله عظیمیه کرج این بار نه به‌دلیل همسایگی با رودخانه کرج و جاده چالوس، بلکه به‌دلیل نام بردن نیچروان بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق در مصاحبه اخیر خود به‌عنوان محله‌ای که دلتنگش می‌شود بر سر زبان‌ها افتاده است. به گزارش همشهری آنلاین، خاندان بارزانی یکی از نام‌های برجسته در تاریخ مبارزه‌های کردها برای عراق، پیوندی عمیق و تاریخی با ایران دارند. این‌ پیوند نه‌تنها در عرصه سیاسی و مبارزاتی، بلکه در خاطرات شخصی و زندگی روزمره اعضای این خانواده ریشه دوانده است. نیچروان بارزانی، رئیس کنونی اقلیم علمی و دانشگاهی کشور، ارتباط دانشگاه با صنایع خلاق سخن گفته است. او در سخنرانی اخیر خود که به زبان فارسی انجام داده، گفت: «راه به ایران سفر می‌کنم، دلم می‌خواهد بار دیگر به عظیمیه کرج، جایی که دوران کودکی و نوجوانی‌ام را در آن گذرانده‌ام، سر بزنم.»
بارزانی دوران مدرسه خود را در کرج گذراند و برای مدت حدود ۲۰دهه همراه با خانواده مهمان مردم کرج بود. بارزانی پس از قبولی در کنکور سراسری وارد رشته علوم سیاسی دانشگاه تهران شد

مهاجرت تاریخی

ماجرای مهاجرت خانواده بارزانی به ایران به مبارزات کردهای عراق در دهه ۱۳۵۰ برمی‌گردد که در این دهه، پس از توافق الحزایر میان ایران و عراق در سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴ هجری شمسی)، شرایط برای ادامه مبارزه کردها در عراق دشوار تر شد. این توافق که میان پهلوی دوم و صدام حسین به امضا رسید، زندگی امن برای کردها را متزلزل کرده به همین دلیل، ملا مصطفی‌ بارزانی، رهبر تاریخی کردهای عراق و بنیانگذار حزب دمکرات کردستان عراق به همراه خانواده و بسیاری از رهبران کرد عراقی و صدها هزار نفر از مردم کردستان عراق مجبور به ترک عراق شدند و به ایران پناه آوردند. دولت ایران با آغوش باز از آنها استقبال کرد و مکان‌هایی را برای اسکانشان در نظر گرفت. ملا مصطفی و خانواده‌اش، از جمله فرزندان ادریس و مسعود بارزانی و همچنین نوه‌اش نیچروان بارزانی در عظیمیه، منطقه شهری کوهستانی در کرج ساکن شدند.

زندگی دو عظیمیه کرج

کرج در آن روزگار، شهری در حال توسعه بود که فاصله کمی با تهران داشت و به‌دلیل موقعیت جغرافیایی‌اش، فضایی امن و دور از تنش‌های مرزی را فراهم می‌کرد. ۳۰کچه مجاور هم محل اسکان خاندان بارزانی شد و ۱۰۰ واحد را در بر گرفت.

برای تماشای سخنرانی رئیس اقلیم کردستان این کیوار کد را اسکن کنید.

برنامه‌ریزی برای زاگرس باید بلندمدت و مبتنی بر سالم‌سازی زیستگاه باشد
هادی کیا دلیری، معاون آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط‌زیست: هیچ برنامه‌ریزی کوتاه‌مدتی نمی‌تواند چالش‌های زیستگاه‌های زاگرس را برطرف کند. باید برای سالم‌سازی این زیستگاه برنامه‌ریزی بلندمدت داشته باشیم.

عکاس: همشهری

۳ خبرخوش برای هنرمندان صنایع دستی

شکل‌گیری کار گروه صنایع‌دستی، تدوین برنامه ۵ساله و نهایی‌سازی سند ملی توسعه باعث رونق بازار صنایع‌دستی می‌شوند

سنتی، کار گروه صنایع‌دستی در معاونت اجرایی ریاست‌جمهوری شکل خواهد گرفت تا پیوند صنایع‌دستی با ادبیات توسعه ملی را هموار کند. همچنین برنامه ۵ساله صنایع‌دستی با مشارکت دانشگاه‌ها نهایی می‌شود و مثلث دانشگاه، صنعت و هنر شکل خواهد گرفت. در بحث نهایی‌سازی سند ملی توسعه صنایع‌دستی هم بر هم‌افزایی بین‌دستگاهی برای تحقق اهداف سند و اجرای ۶۷ برنامه عملیاتی با هدف روزآمدسازی و جهانی‌سازی

گزارش
روزنامه‌نگار

اهالی هنرهای صنایع‌دستی در روزهای اخیر خبرهای خوشی از معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شنیده‌اند.

به گفته مریم جلالی‌معاون صنایع‌دستی و هنرهای

هنر کهن مطابق سلیقه روز

رسم‌نویایی و پایداری در صنایع‌دستی پیوند آن با نهادهای علمی و دانشگاهی کشور است؛ به‌طوری‌که پایان‌نامه‌های دانشگاهی باید برای پاسخ به نیازهای حوزه صنایع‌دستی تهیه شوند؛ موضوعی که از سال‌ها پیش شنیده شده، اما هنوز جامعه‌عمل به تن نکرده است. حالا قرار است برنامه ۵ساله صنایع‌دستی با مشارکت دانشگاه‌ها نهایی شود و مثلث دانشگاه، صنعت و هنر شکل بگیرد.

مدیرعامل اتحادیه تعاونی‌های صنعتی تهران درباره اهمیت این موضوع به همشهری می‌گوید: «قطعا هر قدر طیف صنعتگران بومی با حوزه دانشگاهی در تعامل باشند و تولیدات آنان که درواقع حاصل دسترنج‌شان است، فضای علمی خاص خودش را طی کند به نتیجه بهتر می‌رسیم؛ یعنی تولید پایدار مطابق با سلیقه مخاطب امروز.»

مهم‌ترین نکته در بحث تعامل صنایع‌دستی با نهادهای علمی و دانشگاهی کشور، ارتباط دانشگاه با صنایع خلاق است. استاندارضای در این باره می‌گوید: «صنایع خلاق یعنی داشته‌های علمی و عملی، دانش فنی و بومی با هم گره بخورد و دست‌ساخته‌ای تولید شود که هم کیفیت مورد قبولی دارد و هم با سلیقه عمومی سازگار است.» استاندارضای تأکید می‌کند: «در صورت تحقق این اتفاق می‌توانیم بگوییم صنایع‌دستی کهن ما برای ورود به بازار جهانی حرفی برای گفتن دارد و بخشی از صادرات را تأمین می‌کند؛ البته قبل از صادرات به درآمد سراسره تولیدکنندگان داخلی کمک کرده است.»

وقتی حرف از اقتصاد و سرمایه‌گذاری برای تولید می‌شود، پای بخش خصوصی هم در میان است؛ موضوعی که استاندارضایی به آن اشاره می‌کند و می‌گوید: «بی‌شک وقتی خلاقیت جای خودش را در صنایع‌دستی بومی‌ساز کند، ثقل حمایت از تولیدکنندگان صنایع‌دستی خلاق هم بر دوش سرمایه‌گذاران خصوصی می‌افتد.»

صنایع‌دستی ایران تأکید شده است. خاطره استاد ضایبی، مدیرعامل اتحادیه تعاونی‌های صنعتی تهران که تجربه ۲۰دهه فعالیت در حوزه صنایع‌دستی را دارد، معتقد است تعامل صنایع‌دستی به‌عنوان صنایع خلاق در مجامع علمی و دانشگاه سبب به‌روز شدن صنایع‌دستی بومی و تقویت تولیدکنندگان برای حضور آنان در عرصه بین‌المللی می‌شود.

این غرفه‌های پر از مشتری

سند ملی توسعه صنایع‌دستی، فرصتی برای تبدیل هم‌افزایی نهاده‌ا در ۲۹۹ رشته در ۱۸ گروه صنایع‌دستی کشور با اجرای ۶۷ برنامه عملیاتی است که زمینه توسعه صنایع‌دستی و ارزش‌آفرینی بیشتر برای هنرمندان را فراهم می‌کند. از آنجا که یکی از درخواست‌های همیشگی هنرمندان صنایع‌دستی راه‌اندازی بازارچه‌های دائمی است، مدیرعامل اتحادیه تعاونی‌های صنعتی تهران، تحقق این خواسته را وابسته به همت کارگروه صنایع‌دستی در معاونت اجرایی ریاست‌جمهوری می‌داند. خاطره استاندارضایی در توضیح بیشتر می‌گوید: «بازارچه‌های صنایع‌دستی، روزبازارها و گذرهای هنر که به شکل دائمی در شهرها دایر می‌شوند، هم ویرتین صنایع‌دستی بومی هستند و هم گرداننده اقتصاد محلی. البته از ظرفیت استان‌های مرزی هم غافل نشویم که ۱۶ استان مرزی در کشور داریم. بازارچه‌های صنایع‌دستی به‌عنوان نبض اقتصاد استان‌های مرزی می‌توانند با داشتن بخش دائمی صنایع‌دستی، هم هنر بومی را نمایش دهند و هم از تولیدکننده حمایت کنند.» چرا معمولاً کنار نمایشگاه‌های صنایع‌دستی استان‌ها غرفه‌های خوراک مشتری بیشتری دارد؟ خاطره استاندارضایی، مدیرعامل اتحادیه تعاونی‌های صنعتی استان تهران، علت را گردش اقتصادی می‌داند و می‌گوید: «چون صنایع‌دستی همان است که از سال‌ها پیش دیده‌ایم. چندان خلاقیت و به‌روز شدنی در آن نداریم که مشتری داشته باشد، اما اگر دانشگاه صنایع‌دستی را صنایع خلاق ببیند و آن را به فناوری روز مجهز کند، صنایع‌دستی بومی هر روستا برای خودش بازار خوبی دارد و چرخ اقتصاد تولیدکنندگان را می‌چرخاند.»

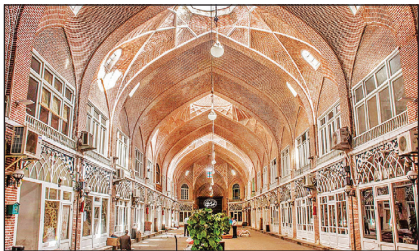
به گفته مریم جلالی، معاون صنایع‌دستی وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، در نوروزگاه مجموع ۷ میلیون نفر بازدیدکننده و ۶۳۰میلیارد تومان فروش داشت. صنایع‌دستی نخواستیم بود.» او در پاسخ به این پرسش که برای هم‌افزایی بین‌صنایع‌دستی و کارگروه صنایع‌دستی در معاونت اجرایی ریاست‌جمهوری چه باید کرد و چه پیشنهادی دارد، می‌گوید: «تشکل‌های مردمی اقتصادی و اجتماعی یا همان تعاونی‌های تخصصی صنایع‌دستی که جامعیت کلی در حوزه شهری و روستایی دارند، نباید پشت درهای بسته تصمیم‌گیری بمانند و باید حمایت شوند.» سند ملی توسعه صنایع‌دستی در برنامه هفتم توسعه، بر هم‌افزایی بین‌دستگاهی تأکید دارد. مریم جلالی، معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی می‌گوید: «سند ملی توسعه صنایع‌دستی، برای رونق سرمایه‌گذاری جدی و گسترش بازارهای جهانی صنایع‌دستی و با هدف حفظ احیا و روزآمدسازی صنایع‌دستی در تراز سبک زندگی اصیل ایرانی-اسلامی تدوین شده است.»

نخستین قطار مثلث گردشگری کشور وارد یزد شد
سیدرضا سادات حسینی، مدیرکل راه‌آهن یزد: یازدید از اماکن تاریخی یزد همچون میدان امیرچخماق، مسجد جامع، باغ دولت‌آباد و دیگر اماکن گردشگری به وسیله‌این قطار برای مسافران برنامه‌ریزی شده است. این قطار از یزد به مقصد شیراز و سپس اصفهان به مسیر خود ادامه می‌دهد.

کوتاه‌تر از گزارش
زهرا رفیعی، روزنامه‌نگار

بازار تبریز

قلق‌های جراحی بافت تاریخی

در قلب هر شهری محله‌هایی وجود دارد که نماینده‌هویت تاریخی ساکنان آن شهر است. این محله‌ها محدود به کوچه‌های قدیمی، خانه‌های خشتی و بازارهای سنتی نمی‌شود؛ آدم‌ها، قصه‌ها و اعتقادات ساکنان این محله‌ها نیز با این هویت تاریخی گره خورده است. شهرها که بزرگ شوند محله‌های قدیمی را در بافت خود حل می‌کنند، به‌طوری‌که ساکنانش برای هم‌رنگی با بافت رو به توسعه شهر، دیوارهای کاهگلی و پنجره‌های رنگی را خراب می‌کنند و جایش را به آپارتمان‌های نمای رومی می‌دهند. در سال‌های اخیر، اجرای برخی پروژه‌ها در شهرهای تاریخی توانسته بین توسعه شهری و حفظ میراث و هویت تاریخی پیوندی محکم ایجاد کند.

پنجمین روز از هفته میراث فرهنگی «میراث فرهنگی و توسعه شهری» را نامگذاری شده است.

توسعه ناهماهنگ در بافت تاریخی

پژوهشگر و متخصص میراث فرهنگی با نگاهی انتقادی و کارشناسانه درباره بحران‌های ناشی از توسعه ناهماهنگ در بافت‌های تاریخی شهرها به‌ویژه کرگان پاور دارد که بازآفرینی شهری تنها زمانی موفق خواهد بود که فراتر از نگاه کالبدی به جان و روان شهر نیز توجه شود؛ جایی که خاطره، فرهنگ و حضور مردم اصل نخست است. جاوید ایمانیان با بیان اینکه توسعه شهری امری گریزناپذیر است و نمی‌توان جلوی آن را در هیچ جامعه‌ای گرفت، می‌افزاید: تدوین کنواسیون‌ها و منشورهای بین‌المللی توانست میزان تخریب بافت‌های تاریخی را در کشورهای توسعه‌یافته کندتر کند؛ اما این روند با شروع قرن بیستم و صنعتی‌شدن زندگی منجر به تخریب دیوارها و دروازه‌های شهرهای تاریخی ایران شد.

ایمانیان با اشاره به تجربه‌های موفق جهانی مثل دیدگاه‌های محافظه‌کارانه معماری که منجر به نجات بافت تاریخی وین شده است، اظهار می‌کند: مداخله در این بافت‌ها باید با حساسیت و دقت بسیار انجام شود؛ زیرا کوچک‌ترین خطا می‌تواند به نابودی هویت تاریخی بینجامد. مداخله در بافت تاریخی همچون جراحی یک فرد سالخورده است و باید با دقت، دانش و حتی پرهیز از جراحی باشد.

مردم هم در حفاظت نقش دارند

این متخصص میراث فرهنگی می‌گوید: حفاظت از بافت تاریخی در مقابل توسعه شهری فقط بر عهده نهادهای دولتی نیست؛ مردم نیز در آن نقشی اساسی دارند. مردم باید آموزش ببینند که چرا حفظ هویت تاریخی شهرشان اهمیت دارد.

متأسفانه امروزه به‌دلیل تغییر سبک زندگی و جابه‌جایی محل زندگی نسل‌های مختلف، بسیاری از افراد با بافت‌های قدیمی احساس دلستگی نمی‌کنند. این گسست به‌ویژه زمانی رخ می‌دهد که افراد دیگر در محله‌هایی که پدران و پدربزرگانشان زندگی می‌کردند، حضور ندارند.

ایمانیان با بیان اینکه برای ایجاد دوباره این دل‌بستگی، آموزش باید از سنین پایین آغاز شود، می‌افزاید: همانطور که در بسیاری از کشورها مرسوم است، از دوران ابتدایی باید کودکان با مفهوم میراث فرهنگی، ارزش‌های آن و اهمیت حفاظت از هویت تاریخی آشنا شوند. این آموزش می‌تواند از طریق کتاب، بازی، برنامه‌های درسی و فعالیت‌های مشارکتی در مدارس صورت گیرد.

او با اشاره به اینکه شهرها بیشتر جایی برای ماشین‌ها شده‌اند تا انسان‌ها، می‌گوید: توسعه‌ای که منجر به تخریب بافت‌های تاریخی و بی‌هویتی در پیرامون آنها می‌شود، توسعه‌ای نادرست است. اصولاً بازارآفرینی شهری، شبیه یک شوک حیاتی برای بیمار است که در آستانه مرگ قرار دارد. هدف این است که جان تازه‌ای به کالبد فرسوده شهر دمیده شود؛ درحالی‌که شوک کالبدی، بدون تداوم اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، اثر پایداری نخواهد داشت.

مشارکت شهروندان

بافت تاریخی کرمان

ایمانیان می‌گوید: اگر مردم احساس کنند که حفظ یک بافت یا خانه تاریخی برایشان ارزش افزوده، اعتبار و حتی سود اقتصادی به همراه دارد، خود در مسیر احیای آن قدم می‌گذارند؛ اما اگر فقط به آنها گفته شود که باید از این میراث حفاظت کنند، بدون آنکه ارزش واقعی آن برایشان روشن شود، این پروژه‌ها با شکست مواجه می‌شود.

او به یک نمونه موفق هم اشاره می‌کند و آن بازار تبریز است و توضیح می‌دهد: پیش از مرمت یک چهارسوق توسط سازمان میراث‌فرهنگی و سپس ثبت جهانی بازار، قیمت مغازه‌ها ناچیز بود؛ اما پس از آن، ارزش اقتصادی و اعتباری بازار چندبرابر شد و خود بازاریان برای مرمت و احیای آن اقدام کردند.

این موفقیت نتیجه پیوند میان ارزش اقتصادی، فرهنگی و مشارکت مردمی بود. علاوه بر تبریز تا حدودی در روستاهای ماسوله و ایپانه و محله‌هایان یزد علاوه بر کالبد، زندگی نیز جریان دارد؛ اما نمونه کامل و جامع موفق هنوز در کشور ما نادر است.